

PIJN HERKENNEN BIJ DIEREN

Snoetjestheorie in de praktijk

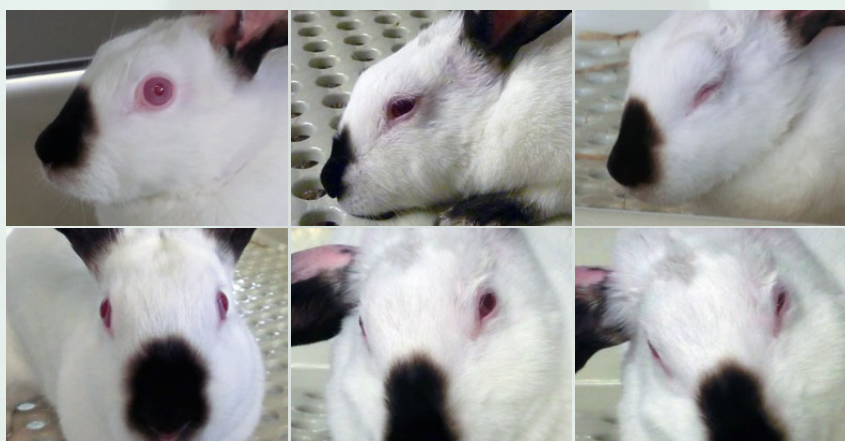

Als mensen zich niet goed voelen of pijn ervaren, is dat meteen af te lezen van hun gezicht. Dieren weten pijn over het algemeen goed verborgen te houden, maar als je weet wat de signalen zijn, kun je aan hun snoetjes zien dat ze ongemak of pijn ervaren. Canadese onderzoekers brachten al deze signalen in kaart en daar kun jij vandaag al je voordeel mee doen.

TEKST: JESSIE MEGENS | FOTO'S: DR. MATT LEACH, NEWCASTLE UNIVERSITY

Als je een heimelijke liefde koestert voor dieren of zelfs met dieren mag werken, dan vind je het natuurlijk belangrijk dat de dieren lekker in hun vachtje, velletje of verenkleedje zitten. Is dit niet het geval, dan kunnen dieren dit goed voor ons mensen verborgen houden. Vooral voor prooidieren geldt dat als je zwak, ziek of misselijk bent, je een eenvoudig te verkrijgen hapje bent voor roofdieren. Het gevolg is een gewiekst spelletje hints waarbij de arme stakker pas in een laat ziektestadium klinische signalen, zoals gewichtsverlies, of kleine gedragsveranderingen laat zien.

Wat zou het prettig zijn als we signalen van pijn en ongemak direct zouden kunnen opmerken, dacht een aantal snuggere onderzoekers aan een Canadese universiteit. Zij besloten er een onderzoek aan te wijden. Hiervoor keken zij muizen,

OGEN

Van het konijntje links, dat niet gepest wordt met een pijnprikkel, zijn de rode kniekers goed zichtbaar. Ontvangt het dier vervolgens een vervelende prikkel, dan zie je op het middelste plaatje en het rechtse plaatje, dat de oogjes zich steeds dichter knijpen. Soms kan er zelfs een rimpel rond de ogen zichtbaar zijn.

ratten en konijnen diep in de ogen en hoopen van harte dat de dieren hun ware snoet zouden laten zien. En warempel, zij hadden succes!

Wat bleek nou? Zodra de onderzoekers de dieren een prikkel toedienden die tot pijn en ongemak leidde, was dit binnen een tel zichtbaar op de snoetjes. Maakten zij de prikkel nog groter, dan vertrokken de snoetjes letterlijk van de pijn. Zo zagen zij onder andere dat de oogjes van de dieren samenknepen en ze hun neusje als het ware optrokken. Dus hoe meer pijn de dieren ervoeren, hoe meer de pijn zichtbaar werd op het snoetje. Met dit gegeven wordt het spelen van hints een stukje makkelijker.

Alle onderdelen van het snoetje dat direct na het toedienen van een pijnprikkel tekenen van pijn en ongemak prijs gaf, werden vastgelegd in een prachtig onderzoeksrapport. Deze resultaten dragen er sindsdien aan bij, dat pijn en ongemak bij dieren – met name binnen proefdieronderzoeken – vliegensvlug (lees: direct na het toedienen van de prikkel) herkend worden en daardoor als de wieweerga weggenomen kunnen worden. Kortom: 1-0 voor de Canadese slimmeriken.

Konijnensnoetjes lezen

Nu we weten dat ook de snoetjes van konijnen, muizen en ratten kunnen vertrekken van de pijn, is het een kwestie van snoetjes leren lezen. Handig, voor als je bijvoorbeeld een van de dieren uit het verblijf haalt en jij in een mum van tijd ziet, dat een andere manier van hanteren jou wellicht meer in dank afgenomen wordt.

Om te leren lezen, zoomen we in op de oren, ogen, neus, wangen en de snorharen. Voor alle afbeeldingen geldt:

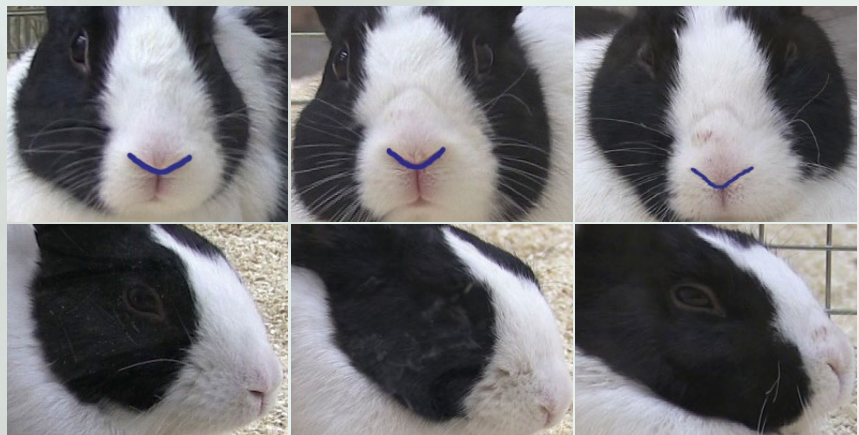
- Linksonder en -boven zie je een deel van het snoetje waarbij het konijn geen signalen vertoont van pijn of ongemak;
- Midden onder en boven zie je een deel van het snoetje waarbij het konijn lichte signalen vertoont van pijn of ongemak;
- Rechtsonder en -boven zie je een deel van het snoetje waarbij het konijn duidelijke signalen vertoont die wijzen op pijn en ongemak.

OREN

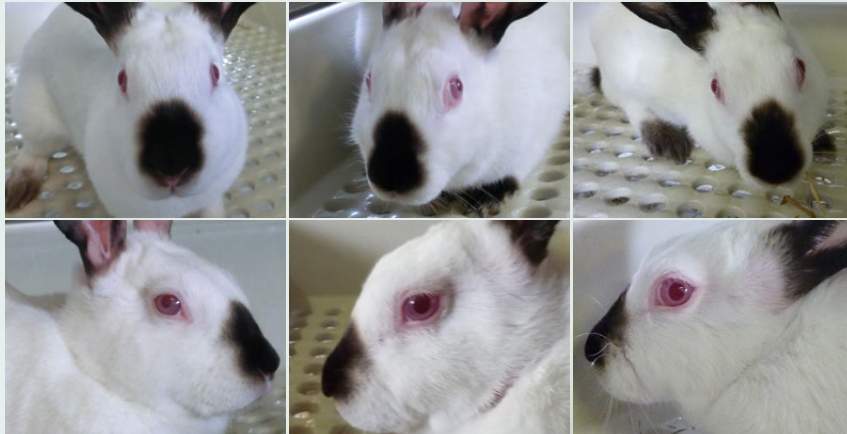
De oren links vertellen jou: "niks aan het handje!" Het dier krijgt namelijk geen prikkel toegediend en toont daarom ontspannen oortjes. Bij dit konijntje zie je dat de oren breed openstaan en de opening van de oren zich aan de voorzijde van het koppie bevindt. Ook staan de oortjes helemaal rechtop.

Als je blik vervolgens naar het middelste en uiterst rechtse plaatje verschuift, dan zie je, dat het konijntje de oren steeds dichter vouwt, de opening naar de zijkant gericht is en de oren steeds platter op de rug liggen. Het uiterst rechtse konijntje laat duidelijk signalen zien dat het niet op zijn gemak is.

NEUS

Oren, ogen, puntje van je neus! Een alles-oké-neusje (links) wipt omhoog en vormt een U. Een ontevreden neusje is meer op de borst gericht en is al verder gevorderd in het alfabet. Deze vormt namelijk eerder een scherpe V dan een vriendelijke U.

WANGEN

Een konijntje dat signalen laat zien van pijn en ongemak, verliest zijn gezonde bolle toet. Van links naar rechts krijgt het dier dan ook een steeds smaller snoetje doordat de wangen naar binnengezogen lijken te worden. Hierdoor krijgt het konijntje een spits snuitje.

En nu jij!

Met deze informatie moet je nu in staat zijn om zelf konijnsnoetjes te lezen en hieruit een voorzichtige conclusie te trekken over hoe het konijn zich op een gegeven moment voelt. Merk je meerdere snoetjessignalen op die op pijn of ongemak wijzen, dan zou het zomaar kunnen dat het dier zich inderdaad even niet helemaal comfortabel voelt. Wellicht kun jij op dat moment verandering aanbrengen in de situatie waardoor alle signalen van pijn en ongemak als sneeuw voor de zon verdwijnen. Twijfel je echter over de gezondheid van het konijntje, dan is een een-tweetje met de dierenarts de enige juiste move. Want is Flap pijnvrij, dan ben jij blij! ←

SNORHAREN

Voor bovenstaande plaatjes is een scherp, onderzoekend oog nodig. Wat de plaatjes namelijk laten zien, is dat de snorharen van positie veranderen en hun natuurlijke 'krul' verliezen. Hoe zit dat dan? Nou, als volgt: de snorharen van een konijn dat pijn of ongemak ervaart, worden als het ware van het snoetje weggedrukt en staan daardoor haaks op de wangetjes. Daarnaast zijn de snorharen stijver, waardoor deze niet op een natuurlijke manier naar beneden gericht zijn. Bij ongemak en pijn wijzen de snorharen eerder dezelfde richting op.

NU WE WETEN
DAT OOK DE
SNOETJES VAN
KONIJNEN, MUI-
ZEN EN RATTEN
KUNNEN VER-
TREKKEN VAN DE
PIJN, IS HET EEN
KWESTIE VAN
SNOETJES LEREN
LEZEN.